

in v kolikor ti dopušča čas. Šola in vzgoja nam morata postati postransko opravilo.« Pri okrajnih skupščinah naj učiteljstvo ne debatira. Po besedah referenta bodi tiho kakor v grobu. »Zlata doba šolskega napredka naj ugasne z našo rezistenco!«

Kako strastno je pisan članek, svedočijo (v 7. št., str. 59) besede: »Mi ne odgovarjamo za to: smrt prokletim neprijateljem šole, narodne prosvete in narodovega blaga.«

Kdaj začeti s pasivno rezistenco? Počakajmo, pravi pisatelj — do prihodnjega zasedanja deželnega zbora. Kdo je kriv naši bedi? »Da naše šolstvo še ni doraslo do vrha, temu so krivi razni činitelji. Pred vsem naša država sama, potem klerikalizem, liberalizem in učiteljstvo.« Država ne podpira dovolj dežele, klerikalizem hoče baje vladati nad modernim učiteljstvom, zato ga uničuje, liberalizem bi bil dober, a za učiteljstvo ničesar ne stori, ne razume ga. Navaja izreke, kako so liberalci odslovili prošnjika za učiteljsko mesto: »Naj da svoje otroke rokodelstvu v uk, potem mu mesta ni treba.« Prihaja k sodbi, da so liberalci prav takšni sovražniki šole kakor klerikalci. Končno je tudi samo učiteljstvo krivo svoji bedi; že pred 20 leti se je imelo organizovati, kakor je danes organizirano. Mnogo učiteljev ne zahaja na zborovanja, ne čišla svojih listov, odklanja javnost. Učiteljstvo ve: »Klerikalizem je naš javni neprijatelj, liberalizem se nam kaže prijaznim, toda učiteljstvo se je uverilo, da velja: Varuj nas, Bože, naših prijateljev, neprijateljev se bomo sami čuvali.« In vendar je nesrečni klerikalizem dal učiteljem deželnega poslanca učitelja in urednika Jakliča, seveda »klerikalca«.

Učiteljstvo slovensko naj se drži kakor češko delavstvo, ki ima v rokah bodočnost, je dobro organizovano, pridobiva čimdalje več respekta in uspehov.

Organ jugoslovanske socialno dem. stranke »Rdeči Prapor« govori o učiteljski pasivni resistenci in meni, da se mora učiteljstvo samo osvoboditi meščanskih, privilegovanih strank, h katerim ne sodi! »Potrebna je najprej pasivna resistenca v politiki, in ne samo pasivna resistenca, tudi odločnosti je treba...«

»Resistenca pa ne sme biti naperjena proti šoli, proti javnosti, ampak proti tem, ki upravljajo šolo, ki so gospodarji v šoli... Geslo pasivne resistance pa bodi — pravi »Rdeči Prapor«, »pazi in rani svojega protivnika tam, kjer je najbolj občutljiv, da mu vzameš moč in ga pobiješ.« — V resnici poštena beseda demokrata, pomagati si z ubojem drugega! —

Tako članek! Iz vsega veje škodaželjnost, ošabna prezirljivost, ignoranca, prav kakor iz vseh »Slovenčevih« ali »Domoljubovih« zbadljivk. Da ljudje nimajo srca do učiteljstva, to je mogoče. A da bi učitelj pisal proti svojemu stanu, to je skoro nemogoče, tak človek ne more biti pri zdravi pameti, mora biti pač sirov kakor nema zverina. Pričakujemo, da tudi češki učiteljski listi povedo beli vrani v svoji sredi, kar ji gre.

Ne zablte „Učiteljskega konvikta!“

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev. Delegate za letošnjo glavno skupščino sta izvolili:

IV. Učiteljsko društvo za slovenjegraški okraj: g. Silvester Košutnik, šol. vodja — Razbor: 10. Janko Mohorko, šol. vodja — Sele-Vrhi.

V. Deželno slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. 11. Ivan Bernot, 12. Jakob Furlan, 13. Janko Likar, 14. Juraj Režek, učitelji v Ljubljani.

Poročevalec o temi »razdeljen čas pouka«, gosp. Ignacij Šijanec, učitelj v Gornjem gradu, želi, da bi mu poročevalci, ki poročajo pri zborovanjih Zavezinih društev o tem predmetu, poslali v pregled ne samo tez in resolucij, temveč če je mogoče ves referat, ali vsaj posnetek tega v kratkih potezah, ker bi se rad temeljito poučil o mnenju učiteljstva v tem predmetu. Da dobi gosp. Šijanec čimprej vso snov roke, prosimo dotične referente, naj jo pošljejo direktno njemu v Gornji grad.

Vodstvo »Zaveze«.

Učiteljsko društvo za radovljški okraj ima svoj občni zbor dne 10. maja t. l. v Lescah ob 3. uri popoldne s sledečim vzporedom: 1. Novi šolski in učni red. Poročevalec I. Šega. 2. Tajnikovo in blagajnikovo letno poročilo. 3. Volitev novega društ. odbora. 4. Volitev delegatov za glav. skupščino »Zaveze« v Šoštanju. K obilni udeležbi vljudno vabi

o d b o r.

Štajersko.

Ljutomersko in ormoško učiteljsko društvo izletita v četrtek 10. maja t. l. v Žerovince k Pihlerju, kjer se vrši skupno zborovanje obeh društev po sledečem vzporedju: 1. Pozdrav. — 2. Podavanja: a) Kernova teorija o stavku ter njen pomen za stavkovno analizo; šol. svetnik g. dr. Bezjak iz Maribora. b) Razdeljen in nerazdeljen pouk; nadučitelj g. Vinko Vauda iz Veržaja. c) Učiteljevo delovanje izvan šole; nadučitelj g. Josip Rajšp iz Ormoža. — 3. Razgovor o skupnem učiteljskem koncertu dne 5. avgusta t. l. v Ljutomeru. — 4. Volitev delegatov za letošnjo glavno skupščino »Zaveze« v Šoštanju. — 5. Predlogi in nasveti. Zborovanje, ki se vrši pri vsakem vremenu, se začne ob 10. uri predpoldne. — Zaradi velike važnosti posameznih vzporednih točk naj nobeden društvenik ne izostane. Pa tudi vse prijatelje šole in učiteljstva prav vljudno vabita v imenu odborov načelnika obeh učiteljskih društev.

Ivan Tomažič

Josip Rajšp

Slovenjegraško učiteljsko društvo je v svojem zborovanju dne 22. aprila t. l. izvolilo delegatom h glavni skupščini »Zaveze« tovariša Silvestra Košutnika, šol. vodjo v Razborju, in Ivana Mohorka, šol. vodjo v Sele-Vrhih pri Slovenj gradu. Obenem sklene društvo, da se »Zavezinega« zborovanja v Šoštanju udeleže vsi člani našega društva, kar je itak samoobsebi umevno, saj smo najbližji sosedi vrlih Šoštanjčanov.

Po pozivu upravnega odbora »Zaveze« je razpravljalo tudi naše društvo o prvi točki dnevnega reda »Razdeljen in nerazdeljen pouk«. Poročal pa je tov. Arnečič (Pameče). V svojem poročilu navede obilico ugodnih razlogov nerazdeljenega pouka posebno v onih šolah, ki imajo jako obsežen šolski okoliš in kjer otroci ne dobivajo toplega kosila. Šole s šolsko kuhinjo so pa pri nas — bele vrane. a) Pri nerazdeljenem pouku v nižjih razredih ne odpade nobena učna ura, v višjih razredih pa bi bila vsota prikrajšanih ur veliko nižja kakor vsota onih čez poletje 7. in 8. šolskega leta oproščenih učencev. b) Nerazdeljen pouk bi bil v korist staršem in otrokom. c) Šola ima dolžnost, skrbeti ne samo za duševni, temveč tudi za telesni razvoj svojih učencev. Navedeni stavki se sprejmejo brez debate. Zapisnik o zadnjem zborovanju se prečita in odobri.

Prav mnogo zanimanja zbudi nato »Domovinin« članek »kmetska beda«, ki ga tov. predsednik prečita in ob koncu pripomni, da je vsekakor vprašanje o kmetijskem pouku v ljudski šoli pereče vprašanje najbližje bodočnosti, ki prej

ali slej stopi pred nas. Naj nas ne najde nepripravljenih! Naše društvo je ostavil tov. Jankovič in se preselil, ker je bil imenovan za nadučitelja, v šoštanjski okraj. — Pogrešali bomo vrlega tovariša. Prihodnje zborovanje se določi na dan 10. maja t. l. v Št. Ilju pri Vurjaku z naslednjim vzporedom: 1. Nagovor predsednikov. 2. Zapisnik. 3. Razgovor o 4. točki dnevnega reda za letošnjo uradno učiteljsko skupščino: »Kako je podučevati v ljudski šoli računstvo s posebnim ozirom praktičnih zahtev v vsakdanjem življenju?« (poročila tov. Šalamun, Šmartno.) 4. Nasveti in slučajnosti.

Ker je s tem zborovanjem spojen obnem majnikov izlet, se trdno nadejamo, da bomo zborovali polnoštevilno, ne pa samo polštevilo. M.

Učiteljsko društvo za brežiški in sevniški okraj je zborovalo dne 1. aprila t. l. v Brežicah. Tovariši so bili skoro vsi navzoči, ne tako pa tovarišice, ki jih je bilo samo 5. Kam plovemo? Navzoč je bil tudi okr. šolski nadzornik g. Gustav Vodušek. G. predsednik je predstavil deželnosod. svet. g. Sitarja, ki je takoj prešel k poročilu o oskrbi sirot. Po vseh občinah se namreč nameravajo ustanoviti sirotninski odbori, ki jim bo namen, skrbeti za zapuščene sirote, njih oskrbo, dovoljno izobrazbo itd. G. predsednik se je zahvalil g. svetniku za poročilo, ter zagotavljal, da bo učiteljstvo rado podpiralo sirotninske odbore, ker bo na ta način mogoča pravilnejša vzgoja sicer zapuščenih sirot. — Društvu je pristopil nov član, tovariš Bohinc, učitelj v Pišecah. Delegatom za glavno skupščino »Zaveze« v Šoštanju so bili izvoljeni: tovarišica Marija Jurko, učiteljica v Artičah, ter tovariši Anton Eržen, šol. vodja v Podgorju, Janko Knapič, nadučitelj na Vidmu, Josip Pečnik, nadučitelj v Kapelah, Alojzij Voglar, učitelj v Artičah. Ker se namerava šolska doba skrajšati na 6 let, zadnji dve leti pa bi nadomestovali kmetijski tečaj, se je sprejela sledeča resolucija: Brežiško-sevniško učiteljsko društvo, zbrano dne 1. aprila 1906 v Brežicah, pozdravlja misel štajerske kmetijske družbe glede ustanovitve nadalj. kmetijskih tečajev pod pogojem, da se zaradi teh, iz ozirov narodne prosvete in zdrave pedagogike ne skrajša 8letna šolska doba. Vendar izraža društvo svoje subjektivno mnenje, da bi bilo boljše, ako bi se šolske olajšave odstranile in namesto nadaljevalnih kmetijskih tečajev pomnožile prirodopisne ure. Prirodopisni pouk naj bi se vršil na vseh kmetijskih šolah teoretično in praktično z ozirom na poljedelstvo in živinorejo, na učiteljskih pa se naj uče gojenci več praktičnega poljedelstva. Za vsak politični okraj se pa naj osnuje popolna kmetijska šola. — Sprejela se je nadalje še sledeča resolucija: Brežiško-sevniško učiteljsko društvo, zbrano dne 1. aprila 1906 v Brežicah, zahteva, da šolske oblasti ne zapostavljajo slovenskega jezika, temveč da bodo tudi uradni dopisi pisani v slovenskem jeziku. — Prihodnje zborovanje bo dne 6. majnika t. l. na Vidmu.

Književnost in umetnost.

Alojzij Sachs: Pesmi za moške glasove. Cena 270 K, samozaložba, tisk »Katoliške tiskarne«. Redkokdaj pridemo pri nas Slovencih do kake muzikalične publikacije, a še tedaj ne more biti naše veselje vedno neskaljeno. Priča temu je pred nami ležeča zbirka 15. pesmi g. Sachsa, učitelja v prisilni delavnici v Ljubljani. V podrobnosti in natančnejšo oceno posameznih pesmi se spričo pičlo odmerjenega prostora ne moremo spuščati, zato hočemo izpregovoriti le vobče nekoliko besed. G. Sachs ni brez talenta, vendar pa mu manjka poglobljenja in pregleda, zato so njegove pesmi izdelane nekoliko površno in niso prijetno zaokrožene. Pojavlja se nam dokaj dobrih in manj dobrih motivov, a teh nikdar dosledno ne izkoristi in razpelje, zaradi česar je njegova muza, kakor pravi Nemec »kurzatmig«. Vzori njegovi so skladatelji polpreteklega časa, zato ne smemo iskati v teh pesmih nič modernega, presenetljivega, razen nekoliko bujnejše polifonije, ki pa ni vsekdar prav srečno na svojem

mestu. Oblika, harmonija, invencija itd. so vsakdanje, četudi kaže g. skladatelj dobro voljo, ustvariti kaj samosvojega. Pesmi so preveč obložene s solo-partijami; sosebno pa opozarjamo g. skladatelja na to, da naj pomisli na obseg in prožnost moških glasov. Tenorski *b* in basov »cis«, če se večkrat v isti pesmi ponavljata, dokazuje to, da skladatelj komponira s pomočjo klavirja, ne misleč na moške glasove. Opazili smo tudi nekoliko reminiscenc, ki se naj jih gosp. skladatelj rajši ogiblje. Sodba naša je ta, da dvomimo o praktični porabi teh pesmi. Morda se bo kako društvo lotilo te ali one, toda težko, da bi se katera priljubila, s čimer pa nikakor nočemo reči, da so brez vrednosti. Semintja se najde dobro zrnje, ki nam je tem ljubše, ker je redko sejano; vendar pa upamo, da nam bo g. skladatelj podal v svojem času še kaj, česar bomo veselejši in kar nas bo prisililo pozabiti na to, kar nam je dal sedaj. Naj se modernizuje, študira zbere naših in tujih novejših skladateljev, uči se še nekoliko in potem naj piše s krvjo, to kar res čuti, piše naj, kakor bi pisal zase, in prepričani smo, da bo za — vse, saj kar gre od srca, gre k srcu. Sicer pa priporočamo pričujoče pesmi društvom in prijateljem slovenske pesmi. Cena ni visoka, in vsak narod imej le tako umetnost, kakršno — plača.

Razpis častne nagrade. Slovenska pevška društva potrebujejo novih, krepkih slovenskih zborov. — Da »Zveza slovenskih pevskih društev« po svoji možnosti pospeši produkcijo takih slovenskih zborov, razpisuje upravni odbor »Zveze slovenskih pevskih društev« v Ljubljani dve častni nagradi po 60 in 40 K za dva nova, dobra, slovenska, izvirna, še ne objavljena moška zbora koncertne vrednosti z ne prevelikimi težkočami brez vsakršnega instrumentalnega spremljevanja, tako da bi ju pretežna večina v »Zvezi« stoječih pevskih društev mogla dostojno izvajati. — Partiture skladb, ki tekmujejo za razpisano nagrado, naj se pošiljajo upravnemu odboru »Zveze slovenskih pevskih društev« v Ljubljani v zaprtem kuvertu z motom, pripisanem na partituri brez skladateljevega imena, najkasneje do 1. septembra 1906 — Ime skladateljevo naj bo zapisano le v zaprtem, skladbi priloženemu pismu, na čigar kuvertu je zapisan isti od skladatelja izbrani moto. — Došle skladbe bo ocenjevala v ta namen sestavljena jury slovenskih glasbenih strokovnjakov. Da se osigura nepristranost presojevalcev in odstrani vsak možni predsodek ali eventualni vpliv zaradi znane pisave skladateljeve, se želi, da gospodje skladatelji ne pošiljajo lastnoročno pisanih partitur.

„Zvonček“ prinaša v 5. številki to lepo vsebino: 1. Nočno slovo. F. Ločniškar. Pesem. 2. Krona. Pavel Golob. Povest. 3. Sprava. F. G. Hrastničan. Povest. 4. Prihod pomladi. Podoba v barvotisku. 5. Vrabec in vrana. Basen. 6. V majniškem jutru. Andrej Rapč. Bajka. 7. Zjutraj. Borisov. Pesem. 8. Pomladno veselje. Podoba. 9. Ugnana trmica. Juraj Pangrac. Povest s podobo. 10. Sosedova Marica. Žirov. Povest. 11. Hektor in sultan. Žirov. Basen. 12. Nezgodna Dolgobradova. Fran Žgur. Pesem. 13. Pokop. E. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. 14. Pouk in zabava. Zastavica v podobah. G. Štupar. — Koliko dreves ima Pariz. — Koliko konj je na svetu. — Strašen potres. — Japonski običaj. — Hrast, star 2900 let. — Cudno praznoverje. — Kako naglo plava riba. — Predpotopna žival. — Prebivalstvo Zagreba nekdanj in sedaj. — Najbogatejši rudnik. — Največja trta na svetu. — V skoku. Podoba. — Rešitev.

„Slovenska Matica“ izda letos osmero knjig, in sicer: 1.) Ant. Knezove knjižnice XIII. zvezek; 2.) dr. Vošnjak: Spomini, II. zvezek (3. del); 3.) Tolstoj-Govekar: Moč teme (3. zvezek cikla iz svetovne književnosti); 4.) L. Pintar: VIII. zvezek »Zbornika«; 5.) dr. K. Štrekelj: Slovenske narodne pesmi, 10. snopič; 6.) Letopis za l. 1906.; 7.) dr. Fr. Ilešič: Hrvaška knjižnica. I. zvezek; 8.) XVIII. zvezek »Zabavne knjižnice«. Prve štiri knjige so za tisk dozorele. O ostalih štirih bosta odsek in odbor pravočasno sklepala.